

Dokument z posiedzenia

A9-0430/2023

12.12.2023

SPRAWOZDANIE

w sprawie aspektów płci w kontekście wzrostu kosztów życia i skutków kryzysu energetycznego
(2023/2115(INI))

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia

Sprawozdawczyni: Alice Kuhnke

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	20
ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW LUB OSÓB, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCZYNI OTRZYMAŁA INFORMACJE	23
INFORMACJE O PRZYJĘCIU SPRAWOZDANIA W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ	24
GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ	25

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie aspektów płci w kontekście wzrostu kosztów życia i skutków kryzysu energetycznego (2023/2115(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, art. 3 ust. 1 i art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 8, 9, 10, 119, 122, 127, 151, 153 ust. 2, 156, 157, 191 i 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności postanowienia dotyczące praw socjalnych oraz równouprawnienia mężczyzn i kobiet,
- uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, zasadę niepozostawiania nikogo samemu sobie, a w szczególności cel zrównoważonego rozwoju nr 1 dotyczący wyeliminowania ubóstwa, cel nr 5 dotyczący osiągnięcia równouprawnienia płci i poprawy warunków życia kobiet oraz cel nr 8 dotyczący osiągnięcia zrównoważonego wzrostu gospodarczego,
- uwzględniając komunikat Komisji z 5 marca 2020 r. pt. „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025” (COM(2020)0152),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 2003/55/WE¹,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE²,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych³,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE⁴,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności⁵,

¹ Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94.

² [Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1.](#)

³ [Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82.](#)

⁴ [Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125.](#)

⁵ [Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.](#)

- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/970 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wzmocnienia stosowania zasady równości wynagrodzeń dla kobiet i mężczyzn za taką samą pracę lub pracę o takiej samej wartości za pośrednictwem mechanizmów przejrzystości wynagrodzeń oraz mechanizmów egzekwowania⁶,
- uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego,
- uwzględniając swoją rezolucję z 19 maja 2022 r. w sprawie skutków społecznych i gospodarczych dla UE związanych z rosyjską wojną w Ukrainie – zwiększanie zdolności UE do działania⁷,
- uwzględniając swoją rezolucję z 5 lipca 2022 r. w sprawie ubóstwa kobiet w Europie⁸,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego z 26 maja 2021 r. pt. „Uwzględnianie aspektu płci w budżecie UE – czas, by za słowami poszły czyny”⁹,
- uwzględniając zalecenie Komisji (UE) 2020/1563 z 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego¹⁰,
- uwzględniając komunikat Komisji z 14 października 2020 r. zatytułowany „Fala renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia” (COM(2020)0662),
- uwzględniając dane Międzynarodowej Agencji Energetycznej dotyczące podatków i opłat za energię ponoszonych przez odbiorców¹¹,
- uwzględniając sprawozdanie Międzynarodowego Funduszu Walutowego z października 2022 r. pt. „The Fog of War Clouds the European Outlook” [Mgła wojny spowija przyszłość Europy]¹²,
- uwzględniając badanie Eurostatu z 2022 r. pt. „Living conditions in Europe” [Warunki życia w Europie]¹³,
- uwzględniając dokument informacyjny Eurostatu z 10 lutego 2022 r. pt. „Energy prices on the growth in the euro area in 2021” [Wzrost cen energii w strefie euro w 2021 r.]¹⁴,
- uwzględniając sprawozdanie Eurofound z 28 października 2022 r. pt. „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses –

⁶ [Dz.U. L 132 z 17.5.2023, s. 21.](#)

⁷ Dz.U. C 479 z 16.12.2022, s. 75.

⁸ Dz.U. C 47 z 7.2.2023, s. 2.

⁹ [Europejski Trybunał Obrachunkowy, „Uwzględnianie aspektu płci w budżecie UE – czas, by za słowami poszły czyny”, 26 maja 2021 r.](#)

¹⁰ Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35.

¹¹ [Międzynarodowa Agencja Energetyczna, „End-Use Prices Data Explorer” \(Przeglądarka danych dotyczących cen energii dla odbiorców końcowych\), 28 kwietnia 2023 r.](#)

¹² [Międzynarodowy Fundusz Walutowy, „The Fog of War Clouds the European Outlook”, październik 2022 r.](#)

¹³ [Eurostat, „Living conditions in Europe”, 2022.](#)

¹⁴ [Eurostat, „Energy prices on the growth in the euro area in 2021”, 10 lutego 2022 r.](#)

Background paper” [Kryzys kosztów utrzymania i ubóstwo energetyczne w UE: oddziaływanie społeczne i reakcje polityczne – dokument informacyjny]¹⁵,

- uwzględniając ostatnie e-badanie Eurofound „Życie i praca w Europie”, z wiosny 2023 r.,
- uwzględniając sprawozdania Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn w sprawie wskaźnika równouprawnienia płci za rok 2021 i 2022^{16,17},
- uwzględniając jesienne badanie Eurobarometru z 2022 r.¹⁸,
- uwzględniając badania Światowego Forum Ekonomicznego z 2023 r.¹⁹,
- uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej pt. „Gender perspective on access to energy in the EU” [Perspektywa płci w kontekście dostępu do energii w UE], opublikowane 18 grudnia 2017 r.²⁰
- uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej Parlamentu Europejskiego ds. Polityki Wewnętrznej zatytułowane „Gender Aspects of Energy Poverty” [Ubóstwo energetyczne w optyce płci], opublikowane 1 marca 2023 r.²¹,
- uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej pt. „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package” [Wymiar płci i wpływ pakietu „Gotowi na 55”], opublikowane 6 grudnia 2022 r.²²,
- uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej Parlamentu Europejskiego ds. Analiz Parlamentarnych zatytułowane „Energy poverty in the EU” [Ubóstwo energetyczne w UE], opublikowane 18 września 2023 r.²³,
- uwzględniając swoją rezolucję z 17 września 2020 r. w sprawie maksymalizacji potencjału w zakresie efektywności energetycznej zasobów budowlanych w UE²⁴,

¹⁵ [Eurofound, „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”, październik 2022 r.](#)

¹⁶ [Sprawozdanie Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn \(EIGE\) w sprawie wskaźnika równouprawnienia płci za 2021 r.](#)

¹⁷ [EIGE, wskaźnik równouprawnienia płci 2022.](#)

¹⁸ [Unia Europejska, „EP Autumn 2022 Survey: Parlemeter” \[jesienny barometr parlamentarny\], styczeń 2023 r.](#)

¹⁹ [Światowe Forum Ekonomiczne, „This is why women are bearing the brunt of the cost of living crisis, according to research” \[Badani pokazują, czemu to kobiety ponoszą ciężar kryzysu kosztów życia\], styczeń 2023 r.](#)

²⁰ [Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej, Departament Tematyczny ds. Praw Obywatelskich i Spraw Konstytucyjnych, „Gender perspective on access to energy in the EU”, 18 grudnia 2017 r.](#)

²¹ [Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej, Departament Tematyczny ds. Praw Obywatelskich i Spraw Konstytucyjnych, „Gender Aspects of Energy Poverty”, 1 marca 2023 r.](#)

²² [Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wewnętrznej Unii Europejskiej, Departament Tematyczny ds. Praw Obywatelskich i Spraw Konstytucyjnych, „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package”, 6 grudnia 2023 r.](#)

²³ [Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Analiz Parlamentarnych, „Energy poverty in the EU”, 18 września 2023 r.](#)

²⁴ [Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 68.](#)

- uwzględniając opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia z 12 maja 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju z 7 kwietnia 2021 r. w sprawie wpływu zmiany klimatu na najsłabsze grupy ludności w krajach rozwijających się oraz opinię Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia z 2 października 2020 r.,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 10 lutego 2021 r. w sprawie ograniczenia nierówności ze szczególnym uwzględnieniem ubóstwa osób pracujących²⁵,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 21 stycznia 2021 r. w sprawie powszechnego dostępu do godnych i przystępnych cenowo mieszkań²⁶,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 15 grudnia 2021 r. w sprawie wdrożenia dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków²⁷,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 3 października 2023 r. w sprawie transportu europejskiego odpowiadającego potrzebom kobiet²⁸,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A9-0430/2023),
- A. mając na uwadze, że od 2021 r. inflacja gwałtownie wzrosła, głównie ze względu na wysokie koszty energii i żywności, oraz została spotęgowana przez niczym nieuzasadnioną wojnę napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie²⁹; mając na uwadze, że według przewidywań płace nie będą rosły tak szybko jak inflacja, co powoduje kryzys kosztów życia; mając na uwadze, że kryzys ten poważnie zagraża źródłom utrzymania kobiet, ich zdrowiu, dobrostanowi, niezależności ekonomicznej i dostępowi do mieszkań, a ponadto ogranicza ich siłę nabywczą i możliwości zakupu produktów pierwszej potrzeby, takich jak jedzenie, co nie pozwala im godnie żyć;
- B. mając na uwadze, że od października 2021 r. ceny w Unii Europejskiej wzrosły ogółem o 11,5 %, przy czym szczególnie podrożały produkty spożywcze, a w październiku 2022 r. inflacja sięgnęła 17,8 %; mając na uwadze, że w prognozach makroekonomicznych EBC dla strefy euro z września 2023 r. średnią inflację w 2023 r. szacowano na 5,6 %, co oznacza korektę w górę poprzednich prognoz; mając na uwadze, że według sprawozdania Eurofound wysoki wzrost płac nominalnych w wielu krajach w 2023 r. był w wielu przypadkach niewystarczający, aby utrzymać siłę nabywczą pracowników;
- C. mając na uwadze, że pandemia COVID-19, narastający kryzys kosztów życia i wojna przeciwko Ukrainie pogłębiły istniejący wcześniej kryzys oraz pogorszyły niepewne

²⁵ [Dz.U. C 465 z 17.11.2021, s. 62.](#)

²⁶ [Dz.U. C 456 z 10.11.2021, s. 145.](#)

²⁷ [Dz.U. C 251 z 30.6.2022, s. 58.](#)

²⁸ [Teksty przyjęte, P9_TA\(2023\)0339](#)

²⁹ Eurostat, „Energy prices on the growth in the euro area in 2021” [[Wzrost cen energii w strefie euro w 2021 r.](#)], 10 lutego 2022 r.

warunki pracy i życia wielu kobiet; mając na uwadze, że konsekwencje takich kryzysów utrwalają systemowe nierówności płci w wielu sektorach;

- D. mając na uwadze, że kobiety w całej swojej różnorodności są nieproporcjonalnie dotknięte skutkami kryzysu kosztów życia, ponieważ zazwyczaj należą do najuboższej części społeczeństwa i stanowią 70 % z 1,3 mld³⁰ osób żyjących w ubóstwie; mając na uwadze, że kobiety stale znajdują się w niekorzystnej sytuacji ze względu na czynniki strukturalne i kulturowe, takie jak tradycyjne normy dotyczące płci;
- E. mając na uwadze nadreprezentację kobiet wśród osób, których miejsca pracy są niepewne, które pracują w oparciu o nietypowe i elastyczne umowy (praca w niepełnym wymiarze godzin, praca tymczasowa, praca nieformalna) oraz które otrzymują płacę minimalną; mając na uwadze, że kobiety mają zazwyczaj niższe dochody i mniejszy majątek, co wynika z nierówności wynagrodzeń i emerytur, i w konsekwencji częściej zgłaszają trudności z pokryciem wszystkich wydatków oraz nadal ponoszą nieproporcjonalnie duże obciążenia w związku z nieodpłatną pracą opiekuńczą, przez co dysponują mniejszymi zasobami, które pozwalałyby im chronić się przed negatywnymi skutkami kryzysu kosztów życia; mając na uwadze, że kobiety szczególnie często dotyka ubóstwo czasowe, czyli niedostatek czasu na wypoczynek i rekreację, gdy odejmie się czas potrzebny na pracę zarobkową i nieodpłatną, a zatem nie mogą skrócić czasu pracy bez popadania w (głębsze) ubóstwo;
- F. mając na uwadze, że to kobiety „amortyzują wstrząsy” wynikające z ubóstwa, gdyż to głównie na nich spoczywa obciążenie psychiczne i odpowiedzialność za planowanie, kupowanie i przyrządzanie jedzenia dla rodziny oraz koordynacja różnych innych zadań związanych z opieką i domem, takich jak zarządzanie budżetem w ubogich gospodarstwach domowych, a zatem wzrost kosztów życia i kryzys energetyczny znacznie bardziej na nie wpływają; mając na uwadze, że ciężar sprawowania nieodpłatnej opieki i pracy w gospodarstwie domowym spoczywa w dużym stopniu na kobietach, które są nieproporcjonalnie obciążone podstawowymi obowiązkami opiekuńczymi;
- G. mając na uwadze, że kolejne kryzysy negatywnie wpływały na kobiety na całym świecie, hamując postępy w zakresie równouprawnienia płci; mając na uwadze, że kobiety szczególnie odczuwają skutki dezinwestycji i cięć budżetowych w usługach publicznych, takich jak edukacja, opieka zdrowotna, transport i pomoc społeczna, ponieważ częściej w tych usługach pracują, na nich polegają i je zapewniają;
- H. mając na uwadze, że należy zwalczać dyskryminację między mężczyznami i kobietami pod względem dostępu do zatrudnienia i pracy, a także upowszechniać równość kariery i równość w kategoriach zawodowych, kształceniu zawodowym i wynagrodzeniu, a jednocześnie poprawiać jakość miejsc pracy, wiążąc je z odpowiednimi prawami, oraz chronić rokowania zbiorowe i prawa związkowe;
- I. mając na uwadze, że europejski kryzys energetyczny uwidocznił potrzebę zreformowania europejskiego rynku energii elektrycznej; mając na uwadze, że indeksacja cen energii elektrycznej według cen gazu otworzyła duże możliwości spekulacji na tym rynku, stwarzając ogromne trudności dla przedsiębiorstw, zwłaszcza

³⁰ [The gender security project, „Can 70 % of the World’s Poor Celebrate International Women’s Day?” \[Czy 70 % najuboższych osób na świecie może świętować Dzień Kobiet?\], marzec 2022 r.](#)

małych i średnich, oraz gospodarstw domowych, w szczególności tych składających się z osób znajdujących się w trudnej sytuacji lub zamieszkujących obszary wiejskie, w tym kobiet, które są szczególnie zagrożone; mając na uwadze, że spekulacje gospodarcze przyczyniły się do wzrostu kosztów energii; mając na uwadze, że regulacja cen w sektorze energetycznym to jedno z kluczowych narzędzi, które gwarantuje obywatelom prawa gospodarcze i społeczne oraz zapewnia każdemu dostęp do energii elektrycznej, ogrzewania i chłodzenia w zielonej transformacji energetycznej;

- J. mając na uwadze, że Rada uzgodniła reformę rynku energii elektrycznej, aby zmniejszyć zależności cen energii elektrycznej od zmiennych cen paliw kopalnych, powstrzymać gwałtowny wzrost cen, przyspieszyć wprowadzanie odnawialnych źródeł energii i chronić konsumentów;
- K. mając na uwadze, że zmiana klimatu i katastrofy z niej wynikające pogłębiają kryzys kosztów życia i mają szczególny wpływ na kobiety, ponieważ statystycznie są one bardziej narażone na ryzyko ubóstwa; mając na uwadze, że niestabilność opartego na paliwach kopalnych systemu energetycznego najbardziej odczuwają grupy już znajdujące się na marginesie, podczas gdy największe grupy gospodarcze, takie jak przedsiębiorstwa energetyczne i spożywcze, osiągają rekordowe zyski;
- L. mając na uwadze, że ubóstwo energetyczne stanowi ogromne wyzwanie i poważny problem społeczny dla UE; mając na uwadze, że nawet przed obecnym kryzysem, w 2021 r., 6,9 % wszystkich gospodarstw domowych w Unii zalegało z rachunkami za media, a 6,4 % podawało, że nie może pozwolić sobie na ogrzewanie domu; mając na uwadze, że w 2020 r. prawie 15% wszystkich gospodarstw domowych zajmowało lokale, w których były przecieki, uszkodzone dachy lub wilgoć³¹;
- M. mając na uwadze, że w 2022 r. ponad 41 mln Europejczyków nie było w stanie odpowiednio ogrzać swoich domów; mając na uwadze, że liczba ta odpowiada łącznej liczbie ludności Grecji, Portugalii, Węgier i Szwecji, a osoby te muszą wybierać między ogrzewaniem domów a zakupem żywności; mając na uwadze, że według szacunków liczba ta może być znacznie wyższa, ponieważ zgodnie z danymi Unijnego Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego (EPOV) problem ten dotyczy ponad 50 mln gospodarstw domowych; mając na uwadze, że ubóstwo energetyczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i uważa się, że stoi za nim jednocześnie kilka czynników: niskie dochody, wysokie koszty energii i niska efektywność energetyczna budynków;
- N. mając na uwadze, że budynki odpowiadają za 40 % końcowego zużycia energii w UE i 36 % jej emisji gazów cieplarnianych związanych z energią, a 75 % budynków w UE jest nadal nieefektywnych energetycznie;
- O. mając na uwadze, że ubóstwo energetyczne pogłębiają różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn, w szczególności te związane z dochodami, takimi jak nierówności w wynagrodzeniach, emeryturach i aktywności zawodowej; mając na uwadze, że luka płacowa między kobietami a mężczyznami nadal wynosi 12,7 % w całej UE³²; mając na uwadze, że łączne skutki nierówności płacowych między kobietami a mężczyznami prowadzą na przestrzeni całego życia kobiet do tego, że ich dochód

³¹ Eurostat, [statystyki Unii Europejskiej w sprawie dochodów i warunków życia](#).

³² Komisja Europejska, „[The gender pay gap situation in the EU](#)” [Luka płacowa między kobietami a mężczyznami w UE].

emerytalny w UE jest średnio o 35 % niższy od dochodu emerytalnego mężczyzn; mając na uwadze, że prawo do równego wynagrodzenia za taką samą pracę nie zawsze jest gwarantowane, co pozostaje jednym z największych wyzwań w walce z dyskryminacją płacową; mając na uwadze, że utrzymują się znaczne różnice między państwami członkowskimi UE, jeżeli chodzi o nierówności w emeryturach kobiet a mężczyzn, wynoszące od 2,6 % w Estonii do 46,1 % na Malcie; mając na uwadze, że przez te nierówności kobiety są bardziej zagrożone ubóstwem w starszym wieku niż mężczyźni, co wpływa na ich dobrostan fizyczny i psychiczny;

- P. mając na uwadze, że kobiety, w szczególności samotnie wychowujące dzieci i doświadczające dyskryminacji krzyżowej ze względu na pochodzenie etniczne, rasę, status migracyjny, orientację seksualną, niepełnosprawność lub wiek, są bardziej narażone na ubóstwo energetyczne; mając na uwadze, że w rezultacie trwający kryzys kosztów życia pogłębi uwarunkowane płcią ubóstwo energetyczne w UE; mając na uwadze, że potrzebne są dodatkowe dane segregowane ze względu na płeć i równość w ujęciu interseksyjnym; mając na uwadze, że według ONZ stoimy w obliczu największego kryzysu kosztów życia dla całego pokolenia;
- Q. mając na uwadze, że w 2022 r. ponad jednej piątej osób w Unii, które mieszkały w gospodarstwach domowych z dziećmi na utrzymaniu, groziło ubóstwo lub wykluczenie społeczne; mając na uwadze, że pod koniec 2022 r. 44 % samotnych matek i 31 % samotnych kobiet spodziewało się trudności ze względu na koszty energii w nadchodzących miesiącach³³;
- R. mając na uwadze, że kryzysy energetyczne i wyższy udział kosztów energii w całkowitych dochodach kobiet ograniczają ich zdolność finansową do samodzielnej egzystencji, co utrudnia kobietom, które nie mają dochodów lub których dochody są niskie, ucieczkę przed przemocą domową i nadużyciami ze strony partnera, z którym są powiązane finansowo;
- S. mając na uwadze, że ubóstwo energetyczne znacznie wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka, na przykład dlatego, że niskie temperatury w pokojach zwiększają ryzyko stresu, zaburzeń snu oraz chorób układu oddechowego i układu krążenia³⁴; mając na uwadze, że zdrowiu i bezpieczeństwu kobiet poważnie zagraża zanieczyszczenie powietrza w gospodarstwach domowych oraz brak oświetlenia, a według badania WHO kobiety częściej niż mężczyźni mogą mieć problemy zdrowotne ze względu na narażenie na dym z paliw stałych, w tym na przewlekłą obturacyjną chorobę płuc i raka płuc; mając na uwadze, że chłód w pomieszczeniach i związane z nim zagrożenia dla zdrowia uznano za jedną z możliwych przyczyn podwyższonej śmiertelności zimą³⁵;
- T. mając na uwadze, że obszary wiejskie, znajdujące się daleko od dużych ośrodków, najbardziej oddalone i wysoce zagrożone wyludnieniem są szczególnie narażone na ubóstwo energetyczne ze względu na stosunkowo niższe dochody gospodarstw domowych oraz na szczególne potrzeby energetyczne gospodarstw domowych rolników; mając ponadto na uwadze, że jest tam mniej inwestycji w poprawę

³³ Eurofound, „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”, październik 2022 r.

³⁴ EIGE, wskaźnik równouprawnienia płci 2023.

³⁵ EIGE, wskaźnik równouprawnienia płci 2023.

efektywności energetycznej budownictwa mieszkaniowego; mając na uwadze, że kobiety mieszkające na tych obszarach są bardziej narażone na ubóstwo energetyczne i nieproporcjonalnie częściej nie mają odpowiedniego dostępu do czystej i przystępnej cenowo energii, ponieważ nierzadko są głównymi użytkownikami energii gospodarstw domowych;

- U. mając na uwadze, że brakuje świadomości i dostępnych danych na temat wpływu ubóstwa energetycznego na kobiety w UE; mając na uwadze, że w swoim publicznie dostępnym zestawie wskaźników Europejskie Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego nie przedstawia danych segregowanych według kryterium płci; mając na uwadze, że tylko kilka państw członkowskich przyjęło definicje ubóstwa energetycznego i wskaźników ubóstwa energetycznego, które jednak zazwyczaj nie uwzględniają płci;
- V. mając na uwadze, że energia słoneczna może nie tylko stanowić rozwiązanie obecnego kryzysu energetycznego, ale również pozytywnie wpływać na równouprawnienie płci i równość na całym świecie;
- W. mając na uwadze, że kobiety w sektorze energetycznym częściej pracują w przedsiębiorstwach, w których płace są niższe, a tendencja ta jest wyraźniejsza niż w sektorach niezwiązanych z energią; mając na uwadze, że w sektorze energetycznym jedynie 20 % stanowisk kierowniczych wyższego szczebla zajmują kobiety, co oznacza, że odgrywają niewystarczającą rolę w zarządzaniu przedsiębiorstwami energetycznymi; mając na uwadze, że pełne umożliwienie kobietom zajmowania tych stanowisk pomogłoby szerzyć innowacje, wdrażać nowe sposoby zarządzania oraz promować różnorodność siły roboczej, co sprzyjałoby pozytywnemu cyklowi równouprawnienia płci, który przyczyniałby się do zielonej transformacji energetycznej;
- X. mając na uwadze, że według ONZ kobiety mogą być wpływowymi inicjatorkami zmian w przechodzeniu na czystą energię; mając na uwadze, że stworzenie otoczenia sprzyjającego przedsiębiorczości kobiet i zrównoważonej energii będzie wymagało współpracy z szerokim gronem zainteresowanych stron z sektora prywatnego; mając na uwadze, że należy usunąć różnice w dostępie kobiet i mężczyzn do finansowania, informacji, technologii, towarów i usług, aby zmniejszyć ryzyko inwestycyjne i udostępnić przedsiębiorczyom finansowanie związane ze zrównoważoną energią;
- Y. mając na uwadze, że zwiększenie dostępu kobiet do zrównoważonej energii i możliwości jest niezbędne, by zmniejszyć ubóstwo i zapewnić upodmiotwienie ekonomiczne kobiet na całym świecie;
- Z. mając na uwadze, że według Światowego Forum Ekonomicznego sektor energetyczny boryka się z godnym ubolewania brakiem absolwentek kierunków związanych z naukami przyrodniczych, technologią, inżynierią, sztuką i matematyką, co zmniejsza liczbę potencjalnych kandydatek; mając na uwadze, że kobiety stanowią 52 % ludności europejskiej i większość absolwentów szkół wyższych w UE, ale zaledwie 17,9 % profesorów inżynierii i technologii³⁶, tylko dwie piąte naukowców i inżynierów oraz jedynie 34 % siły roboczej w zawodach związanych z naukami przyrodniczymi, technologią, inżynierią i matematyką³⁷; mając na uwadze, że transformacja energetyczna może dużo zyskać na wiedzy i doświadczeniu kobiet;

³⁶ [Komisja Europejska, dane liczbowe dotyczące kobiet z 2021 r., listopad 2021 r.](#)

³⁷ [Komisja Europejska, „Towards a manifesto for gender-inclusive STE\(A\)M education and careers” \[W stronę](#)

- AA. mając na uwadze, że Komisja nie wywiązała się z określonego w strategii na rzecz równouprawnienia płci zobowiązania, by włączyć perspektywę płci do wszystkich głównych inicjatyw Komisji, w tym do Europejskiego Zielonego Ładu i powiązanych strategii politycznych;
- AB. mając na uwadze, że traktaty zobowiązują Komisję do promowania równouprawnienia płci; mając przy tym na uwadze, że według Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie włączono perspektywy płci do budżetu UE oraz wyraźnie brakuje w nim kluczowych elementów, takich jak analiza płci czy związane z płcią cele, wskaźniki i rozliczalność w ramach sprawozdawczości;
- AC. mając na uwadze, że w filarach transformacji ekologicznej i transformacji cyfrowej Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zasadniczo nie uwzględniono równouprawnienia płci, tracąc tym samym szansę na skuteczne włączenie go do celów klimatycznych i środowiskowych;
- AD. mając na uwadze, że z badania zleconego przez Komisję Kobiet i Równouprawnienia (FEMM), wynika, że mężczyźni są często faworyzowani w stosunku do kobiet i innych grup zmarginalizowanych, jeśli chodzi o strukturę dotacji i wsparcia w pakiecie „Gotowi na 55”, a także w innych strategiach politycznych, programach i finansowaniu zielonej transformacji;
- AE. mając na uwadze, że w strategiach politycznych i środkach państw członkowskich i UE, które służą usuwaniu i łagodzeniu skutków kryzysu kosztów życia, brakuje perspektywy płci; mając na uwadze, że około dwóch trzecich środków wprowadzonych przez państwa członkowskie, aby złagodzić rosnące wskaźniki inflacji, nie jest skierowana do konkretnych grup znajdujących się w trudnej sytuacji i zapewnia jedynie rozwiązania krótkoterminowe zamiast takich, które przyczyniłyby się do sprawiedliwej społecznie transformacji ekologicznej, jak promowanie oszczędności energii lub przejścia na energię ze źródeł odnawialnych;
- AF. mając na uwadze, że działania UE powinny uwzględniać znaczenie idei sprawiedliwości klimatycznej oraz zobowiązanie wszystkich stron porozumienia paryskiego do poszanowania, promowania i uwzględniania zobowiązań przyjętych w zakresie praw człowieka, w tym równouprawnienia płci, a także przeciwdziałać zmianie klimatu;

Uwzględniające aspekt płci rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego i rosnących kosztów życia

1. wzywa Komisję, by wywiązała się z pozytywnego zobowiązania przewodniczącej Ursuli von der Leyen do promowania równouprawnienia płci we wszystkich procesach kształtowania polityki, i podkreśla, że konieczne są dodatkowe działania, ponieważ w głównych inicjatywach dotyczących klimatu, energii i środowiska brakuje perspektywy płci; apeluje, by w Europejskim Zielonym Ładzie uwzględniono uczciwą, sprawiedliwą społecznie, korzystną dla wszystkich transformację poprzez opracowanie intersekcjonalnej, transformacyjnej z punktu widzenia równouprawnienia płci strategii na rzecz likwidacji ubóstwa energetycznego oraz poprzez zwiększenie inwestycji

[manifestu na rzecz neutralnych płciowo karier i edukacji w STE\(A\)M\], październik 2022 r.](#)

publicznych w przystępne cenowo, energooszczędne mieszkania socjalne, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb kobiet, które często odgrywają znaczącą rolę w zarządzaniu energią w gospodarstwach domowych, ale nie mają równego dostępu do zasobów;

2. ubolewa, że w zaleceniu Komisji (UE) 2023/2407 z 20 października 2023 r. dotyczącym ubóstwa energetycznego³⁸ i w towarzyszących mu wytycznych³⁹ nie uwzględniono aspektów ubóstwa energetycznego związanych z płcią ani zasadniczej potrzeby uzyskania – jako kluczowego wskaźnika – danych segregowanych według kryterium płci, aby odpowiednio ocenić potrzeby gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji; niepokoi go, że Komisja nie odpowiedziała na liczne apele Parlamentu Europejskiego, społeczeństwa obywatelskiego i Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) i nie opracowała uwzględniających aspekt płci wskaźników, które pozwalałyby zagwarantować sprawiedliwość społeczną zielonej transformacji;
3. wzywa Unię, by promowała nadzwyczajny pakiet wsparcia dla osób borykających się z gwałtownie rosnącymi kosztami życia, obejmujący przeznaczenie 100 mld EUR dla rodzin, zwłaszcza rodzin z jednym rodzicem (z których zdecydowaną większość stanowią matki) najbardziej dotkniętych ubóstwem energetycznym, oraz co najmniej 20 mld EUR na rozszerzenie europejskiego systemu gwarancji dla dzieci;
4. wzywa państwa członkowskie i UE, by pilnie zagwarantowały przystępne cenowo usługi użyteczności publicznej i żywność gospodarstwom domowym o niskich dochodach, w szczególności tym, które doświadczają dyskryminacji krzyżowej; podkreśla, że nikt nie powinien być narażony na zamrażanie w środku zimy ani przegrzanie w gorących miesiącach letnich, oraz wzywa państwa członkowskie i UE, by zakazały odłączania energii; podkreśla, że zwiększenie efektywności energetycznej poprzez renowację budynków mieszkalnych powinno być priorytetem wszystkich państw członkowskich;
5. przypomina, że z myślą o ponad 50 mln osób dotkniętych ubóstwem energetycznym w UE należy zapewnić pomoc finansową na wsparcie gospodarstw domowych o niskich dochodach w przestrzeganiu minimalnych norm charakterystyki energetycznej; uważa, że ważne jest, aby państwa członkowskie zagwarantowały dostęp do energii elektrycznej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji;
6. przypomina, że w całej Unii ubóstwo energetyczne nieproporcjonalnie częściej dotyka kobiety, w związku z czym państwa członkowskie powinny przeznaczyć niezbędne wsparcie na łagodzenie ubóstwa energetycznego kobiet;
7. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by pilnie postarały się rozwiązać problem ubóstwa i rosnących nierówności wśród kobiet, zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych, w tym samotnych matek, kobiet z niepełnosprawnościami, kobiet należących do mniejszości rasowych i etnicznych, osób LGBTIQ+, migrantek i uchodźczyń, kobiet starszych oraz mieszkanek obszarów wiejskich lub wyludnionych; ponownie wzywa Komisję, by opracowała ambitną europejską strategię zwalczania

³⁸ [Dz.U. L 2023/2407 z 23.10.2023.](#)

³⁹ Zalecenie Komisji dotyczące ubóstwa energetycznego. Wytyczne UE w sprawie ubóstwa energetycznego. Dokument towarzyszący (SWD(2023)0647).

ubóstwa do 2030 r., zawierającą konkretne cele ograniczania ubóstwa, w tym ubóstwa czasu, oraz skupiającą się na likwidacji ubóstwa kobiet i przerwaniu międzypokoleniowego cyklu ryzyka ubóstwa;

8. wzywa państwa członkowskie, by przyjęły konkretne środki walki z zagrożeniem ubóstwem dla osób w podeszłym wieku, a gdy reformują systemy emerytalne, zmieniają wiek emerytalny oraz zwiększają emerytury, świadczenia socjalne i usługi takie jak opieka długoterminowa – by uwzględniały aspekt płci, w tym niedostateczną reprezentację kobiet na rynku pracy, segregację na rynku pracy i dyskryminację ze względu na płeć;
9. wzywa Komisję, by oceniła i w stosownych przypadkach zaproponowała nowe akty prawne służące powstrzymaniu spekulantów przed uniemożliwianiem kobietom dostępu do energii po przystępnych cenach;
10. podkreśla, że dostęp do energii elektrycznej odgrywa zasadniczą rolę w ograniczaniu ubóstwa oraz zapewnianiu pełnego i równego udziału w życiu społecznym;
11. wzywa Dyрекcję Generalną Komisji Europejskiej ds. Energii, by opracowała plan działania, który zapewni uwzględnianie aspektu płci w całym unijnym prawodawstwie dotyczącym energii, w tym prawie do dzielenia się energią, o którym mowa w dyrektywie (UE) 2018/2001, oraz przygotowanie konkretnych środków i ukierunkowanych funduszy na walkę z ubóstwem energetycznym, zwłaszcza jego konsekwencjami dla kobiet;
12. wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, by wymiar płci i wymiar intersekcjonalny były włączane do wszystkich systemów efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych, co obejmuje prawo do dzielenia się energią, aby wspierać obywateli najbardziej dotkniętych ubóstwem energetycznym; uznaje wkład prowadzonych przez kobiety inicjatyw w zrównoważone rozwiązania energetyczne oraz znaczącą rolę kobiet w opracowywaniu takich rozwiązań na wszystkich szczeblach, w tym na szczeblu gospodarstw domowych, społeczności, regionów, krajów i Unii;
13. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by włączały kwestie równouprawnienia płci do wszystkich strategii politycznych, co umożliwi najlepszą reakcję na kryzys energetyczny, który w nieproporcjonalnym stopniu dotyka kobiety; w związku z tym wzywa Komisję, by przygotowała sprawozdanie o związanych z płcią konsekwencjach wzrostu kosztów życia spowodowanego kryzysem energetycznym, w tym by oceniła pod kątem płci wdrożenie jej zalecenia dotyczącego ubóstwa energetycznego; wzywa państwa członkowskie do monitorowania cen energii, transportu i innych podstawowych usług, aby opracować konkretne środki, które pozwolą zwalczać ryzyko wykluczenia społecznego i ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do przystępnych cenowo mieszkań i transportu, wymiaru sprawiedliwości i energii;
14. wzywa Komisję, aby zobowiązała państwa członkowskie do włączenia ocen wpływu w aspekcie płci do krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, w tym do sprawozdań na temat ubóstwa energetycznego;
15. wzywa Komisję do przygotowania konkretnych wytycznych, by wskazać, jak przy opracowywaniu krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie powinny prawidłowo uwzględniać aspekt płci i stosować analizę

dotyczącą płci; uważa, że włączenie analizy dotyczącej płci wraz z perspektywą intersekcyjną do krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu ma kluczowe znaczenie dla propagowania społecznie sprawiedliwej transformacji energetycznej;

16. wzywa państwa członkowskie, by zwiększyły inwestycje publiczne w programy, których pośrednim lub bezpośrednim celem jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom kryzysu kosztów życia dla kobiet w całej ich różnorodności, ochrona ofiar przemocy ze względu na płeć oraz zagwarantowanie dostępu do bezpłatnych usług publicznych wysokiej jakości w obszarze opieki, edukacji oraz zdrowia, w tym zdrowia i praw seksualnych i reprodukcyjnych, przystępnego cenowo mieszkalnictwa, transportu i energii oraz dostępu do pracy w godnych warunkach; wzywa państwa członkowskie, by zwróciły szczególną uwagę na regiony wiejskie, znajdujące się daleko od dużych ośrodków, najbardziej oddalone i zagrożone wyludnieniem, gdzie usługi te często nie są odpowiednio świadczone;
17. podkreśla, że skutki wysokiej inflacji i kosztów energii osłabiają usługi publiczne, na których kobiety częściej polegają i w których częściej pracują; podkreśla, że cięcia w budżetach państw członkowskich na opiekę nad dziećmi, edukację i zajęcia przedszkolne oraz opiekunów bezpośrednio wpływają na kobiety, gdyż wykonują one większość obowiązków, które się pojawiają w konsekwencji tych cięć; wzywa państwa członkowskie, by zwiększyły finansowanie infrastruktury społecznej, zwłaszcza opieki zdrowotnej i domowej, oraz by priorytetowo traktowały mieszkalnictwo socjalne i inwestycje w modernizację domów, która pozwala zmniejszyć koszty energii;
18. podkreśla, że kryzysy związane z kosztami energii i kosztami życia negatywnie wpływają na gospodarczą i społeczną integrację kobiet oraz ich zdrowie i prawa podstawowe, w tym zdrowie i prawa seksualne i reprodukcyjne; zaznacza, że około jedna trzecia osób twierdzi, że zrezygnowała z leczenia w 2022 r., a coraz więcej osób zgłasza konieczność rezygnacji z opieki medycznej z powodu rosnących kosztów, dłuższego czasu oczekiwania oraz niedoboru lekarzy i leków;
19. apeluje o zagwarantowanie odpowiednich płac minimalnych, zgodnie z europejskimi zaleceniami, aby wzmacniać równouprawnienie płci, bezpieczeństwo dochodów i niezależność ekonomiczną kobiet; przypomina, że odpowiednie płace minimalne to konieczne zabezpieczenie zapewniające bardziej sprawiedliwy podział wynagrodzeń oraz gwarantujące minimalny poziom płacy podstawowej, który chroni kobiety; podkreśla, że instrumenty te muszą być zgodne z prawami ustanowionymi w układach zbiorowych;
20. wzywa Komisję, by powstrzymała się od promowania jakichkolwiek zaleceń politycznych, które prowadziłyby do nasilenia niepewności stosunków pracy, deregulacji godzin pracy, obniżenia wynagrodzeń, ataku na rokowania zbiorowe lub prywatyzacji służb użyteczności publicznej oraz systemów zabezpieczenia społecznego;
21. domaga się polityki dotyczącej transportu publicznego, w której uwzględnia się równouprawnienie płci, w szczególności przez rozbudowę i poprawę usług transportu publicznego oraz oferowanie skutecznej mobilności, tak aby kobiety mogły znaleźć pracę i aktywniej uczestniczyć w rynku pracy (oraz osiągać lepszą równowagę między życiem zawodowym a prywatnym);

22. wzywa państwa członkowskie do zadbania o to, by nie powstała sztuczna bańka spekulacyjna ze szkodą dla dobrobytu kobiet;
23. przypomina, że odpowiednie warunki mieszkaniowe stanowią prawo podstawowe oraz należy je chronić i postrzegać jako niezbędny warunek dostępu do innych praw podstawowych i korzystania z nich, a także warunek godnego życia; ubolewa, że w wyniku dyskryminacji i nierówności w mieszkalnictwie wiele kobiet żyje w niepewnych, niegodnych i niebezpiecznych warunkach oraz są one bardziej narażone na bezdomność i przemoc; podkreśla, że przymusowe eksmisje i inne przypadki naruszeń prawa do mieszkania mają nieproporcjonalnie duży wpływ na kobiety i pogłębiają nierówności, co stanowi istotną barierę dla równouprawnienia płci; wzywa Komisję, by oceniła i w stosownych przypadkach zaproponowała nowe akty prawne służące ograniczeniu finansjalizacji rynków mieszkaniowych oraz powstrzymaniu spekulantów przed powodowaniem nieprzystępności cenowej mieszkań;
24. wzywa Komisję, aby dała władzom lokalnym, w tym miejskim, możliwość zaostrzenia kontroli nad internetowymi platformami wynajmu mieszkań; wzywa państwa członkowskie, by podjęły działania służące uregulowaniu cen oraz zwiększeniu podaży i wyboru mieszkań publicznych oraz by zajęły się skutkami wzrostu stóp procentowych spowodowanego inflacją;
25. apeluje do Komisji, by wezwała państwa członkowskie do zabezpieczenia dostaw energii na obszarach oddalonych od ośrodków miejskich, tak aby obszary wiejskie zapewniały kobietom i ich rodzinom minimalne warunki mieszkalne;
26. podkreśla, że obciążenia spoczywające na konsumentach znajdujących się w trudnej sytuacji, które wynikają ze zmienności rynków energii, można znacznie zmniejszyć, poprawiając efektywność energetyczną budynków;
27. wzywa przedsiębiorstwa energetyczne, by podczas kryzysu kosztów życia, nieodłącznie związanego z kryzysem energetycznym, odłączały energię w oparciu o zasadę proporcjonalności, z uwzględnieniem potrzeb kobiet, samotnych matek, kobiet z niepełnosprawnościami, kobiet starszych, dziewcząt i kobiet zamieszkujących obszary wiejskie i oddalone od dużych ośrodków;
28. wzywa UE i jej państwa członkowskie, by w swoich definicjach ubóstwa energetycznego uwzględniały perspektywy płci i intersekcjonalność, co pozwoli porównywać i monitorować tę kwestię w sposób wykraczający poza ogólne pojęcie „gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji” oraz lepiej rozumieć różne sytuacje w każdym gospodarstwie domowym;
29. ponownie wzywa Komisję, Eurostat i państwa członkowskie, by dalej rozwijały i usprawniały gromadzenie segregowanych według kryterium płci przekrojowych danych, statystyk, badań i analiz, ponieważ jest to jedyny sposób, by zapewnić, że pewne sytuacje nie zostaną pominięte i posłużą jako punkt wyjścia świadomego kształtowania polityki;
30. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zwróciły się do Eurostatu o dane na temat ubóstwa energetycznego segregowane według kryterium płci; w związku z tym wzywa Europejskie Obserwatorium Ubóstwa Energetycznego, by wykorzystało te dane do opracowania i wyboru wskaźników uwzględniających aspekt płci, które umożliwiłyby

rozwój opartej na dowodach polityki w tej dziedzinie, w porozumieniu z Europejskim Instytutem ds. Równości Kobiet i Mężczyzn, Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Europejską Agencją Środowiska;

31. uważa, że państwa członkowskie powinny dołożyć większych starań, aby uwzględnić dane segregowane według kryterium płci w swoich krajowych planach renowacji budynków, aby lepiej ukierunkować strategie i środki polityczne;
32. podkreśla, że należy wspierać nieustanne badania uwzględniające aspekt płci i innowacje w sektorze energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych;
33. wzywa państwa członkowskie i UE, by pilnie zapewniły przystępne cenowo usługi użyteczności publicznej małym i średnim przedsiębiorstwom kierowanym przez kobiety, zwłaszcza te narażone na dyskryminację krzyżową; uznaje, że przedsiębiorstwa kierowane przez kobiety i przedsiębiorstwa lokalne o wysokim odsetku pracownic często produkują istotną część podstawowych towarów; podkreśla, że przedsiębiorczynie nie powinny ponosić nieproporcjonalnego ciężaru spekulacji gospodarczych, a powinny mieć równy dostęp do możliwości oferowanych przez transformację ekologiczną, której nierówny wpływ trzeba jednocześnie łagodzić;
34. podkreśla, że zasady równego traktowania i uwzględniania aspektu płci powinny być fundamentem zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” i znajdować odzwierciedlenie w polityce, planowaniu i decyzjach inwestycyjnych;

Transformacja ekologiczna uwzględniająca aspekt płci

35. przypomina, że sprawiedliwa transformacja ekologiczna jest konieczna, aby zapobiec poważnym kryzysom i wzrostowi ubóstwa; przypomina ponadto, że transformacja ekologiczna będzie sprawiedliwa społecznie tylko wtedy, gdy uwzględni się w niej perspektywę płci oraz zagwarantuje równe szanse kobietom i osobom doświadczającym dyskryminacji krzyżowej oraz ich realny udział w procesie decyzyjnym; w związku z tym wzywa Komisję, by wyznaczyła unijnego koordynatora ds. płci i klimatu, który będzie miał odpowiedni personel i finansowanie, oraz by wprowadziła oceny wpływu w aspekcie płci do wszystkich strategii politycznych i całego prawodawstwa UE, zwłaszcza w inicjatywach Europejskiego Zielonego Ładu;
36. przypomina, że rozszerzanie dostępu do energii ekologicznej i wspieranie jej przystępności cenowej ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia bardziej sprzyjającego włączeniu społecznemu i zrównoważonego rozwoju; uznaje, że szybko malejące koszty technologii energii odnawialnej i nowe modele biznesowe oferują rozwiązania energetyczne, które niosą wielką nadzieję na przyspieszenie dostępu do zrównoważonej energii dla kobiet w całej ich różnorodności;
37. podkreśla, że kobiety mają do odegrania strategiczną, pozytywną rolę w transformacji ekologicznej, ponieważ są kluczowymi podmiotami w rozwoju zrównoważonych i ekologicznych wzorców konsumpcji i produkcji, a także w biznesie i kształtowaniu polityki na wszystkich szczeblach; podkreśla, że należy pilnie uznać ich potencjał we wzmacnianiu zrównoważonej energii i dążyć do osiągnięcia wielu celów zrównoważonego rozwoju;

38. ubolewa, że według ONZ potencjał kobiet jako przedsiębiorców w sektorze energii nie jest dostatecznie wykorzystywany; wzywa Komisję, by wspierała przedsiębiorczynie w sektorze zrównoważonej energii, oraz wzywa państwa członkowskie, by niwelowały różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz poprawiły dostęp kobiet do informacji, technologii, towarów i usług, rynków i finansowania, zwłaszcza przez wzmacnianie tradycyjnych i innowacyjnych usług pośrednictwa finansowego, takich jak zintegrowane platformy internetowe;
39. pochwała fakt, że władze lokalne i krajowe oraz przedsiębiorstwa prywatne dokładają starań, aby zająć się społecznym i gospodarczym wymiarem ubóstwa energetycznego, oraz wzywa je, by kontynuowały te działania przez włączenie w miarę możliwości perspektywy płci i zapewnienie, że wykorzystywany przez nie język i sposób komunikacji uwzględnia aspekt płci oraz jest dostępny w alfabecie Braille'a dla wszystkich, którzy tego potrzebują;
40. ubolewa, że kobiety są zdecydowanie niedostatecznie reprezentowane na kluczowych stanowiskach decyzyjnych związanych ze zmianą klimatu, transformacją energetyczną i środowiskiem, oraz wzywa UE i państwa członkowskie, by podjęły działania pozytywne, takie jak tymczasowe parytety, zapewnienie równej i zróżnicowanej reprezentacji na stanowiskach decyzyjnych we wszystkich instytucjach UE, organach rządowych i organach publicznych na wszystkich szczeblach sprawowania rządów i w powiązanych organach publicznych; wzywa państwa członkowskie, by promowały merytoryczny wkład kobiet w planowanie, strategie polityczne i programy uwzględniające aspekt płci, w tym planowanie budżetowe, oraz by dopilnowały, aby strategie te uwzględniały niejednolity wpływ zmiany klimatu i kryzysów energetycznych na kobiety i mężczyzn;
41. zauważa, że aby zapewnić pełne przygotowanie siły roboczej Unii do aktywnej pracy na rzecz osiągnięcia unijnych celów klimatycznych, państwa członkowskie powinny starać się zmniejszać różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn w sektorze budowlanym, między innymi za pośrednictwem krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu;
42. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska i Jednostka Narodów Zjednoczonych ds. Równości Płci i Uwłasnowolnienia Kobiet, jako czołowe agencje ochrony środowiska i równouprawnienia płci w systemie Narodów Zjednoczonych, połączyły siły, aby opracować globalny program wspierający przedsiębiorczość kobiet na rzecz zrównoważonej energii; wzywa Komisję i odpowiednie agencje UE, aby zapoznały się z tym programem i propagowały podobne cele w zakresie zrównoważonej energii dla przedsiębiorstw w UE;
43. podkreśla, że cyfrowe technologie i platformy stają się kluczowym elementem całego procesu zapewniania kobietom i dziewczętom kształcenia i szkoleń oraz wielu procesów rekrutacji; ubolewa nad negatywnymi skutkami nierównego dostępu do technologii, które mogą utrudniać rozwój umiejętności cyfrowych kobiet i dziewcząt, oraz wzywa Komisję do dopilnowania, aby kobiety i dziewczęta w całej ich różnorodności, w tym kobiety samotne, starsze oraz mieszkające na obszarach wiejskich, oddalonych od dużych ośrodków i szczególnie zagrożonych wyludnieniem, nie były w nieproporcjonalnie dużym stopniu dotknięte ubóstwem energetycznym;

44. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zmniejszyły różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn w sektorze energetycznym przez rozwiązanie problemu niedostatecznej reprezentacji kobiet w naukach przyrodniczych, technologii, inżynierii, sztuce i matematyce oraz by zapewniły kobietom równy dostęp do kursów szkolenia zawodowego i kursów uświadamiających w tych dziedzinach na temat między innymi efektywności i wystarczalności energetycznej, oraz by stworzyły pozytywny związek między zdobywaniem wiedzy a rozwijaniem umiejętności niezbędnych dla nowych możliwości pracy przy transformacji cyfrowej i ekologicznej;
45. uznaje, że dotąd nie urzeczywistniono ostatecznych celów włączenia społecznego, równości i osiągnięcia równowagi płci w sektorze energii; wzywa odpowiednie organy oświatowe w państwach członkowskich, aby szczególnie zachęcały dziewczęta do zainteresowania się sektorem energetycznym przez zwalczanie stereotypów płci w wyborach edukacyjnych oraz by zwiększały ich przekonanie, że mają umiejętności, które pozwalają pracować w sektorze energetycznym oraz być innowatorkami i pionierkami;
46. podkreśla, że sektor energetyczny to jeden z sektorów charakteryzujących się największym brakiem równowagi płci w UE – kobiety stanowią jedynie 24 % siły roboczej⁴⁰, występuje duża segregacja zawodowa i hierarchiczna; wzywa prywatne i publiczne przedsiębiorstwa energetyczne, aby zlikwidowały wszelkie formy dyskryminacji ze względu na płeć lub z jakiegokolwiek innego powodu, zgodnie z art. 21 Karty praw podstawowych; podkreśla, że należy zwalczać utrzymujące się strukturalne różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn, które utrwalają przeszkody utrudniające wejście na rynek i zatrzymywanie siły roboczej w sektorze energetycznym, w tym szanować prawa macierzyńskie i ojcowskie i promować korzystanie z tych praw; podkreśla, że przedsiębiorstwa energetyczne promujące równość stanowią bardziej atrakcyjne środowisko pracy dla wszystkich swoich obecnych i potencjalnych pracowników;
47. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy pomagające kobietom stać się przedsiębiorczyniami w sektorze energii słonecznej, wiatrowej, geotermalnej i wodnej, ponieważ jest to korzystne zarówno dla samych kobiet, jak i dla szerszej społeczności, oraz wzywa państwa członkowskie, by zidentyfikowały wszelkie bariery uniemożliwiające kobietom pracę w tych sektorach; wzywa prywatne przedsiębiorstwa energetyczne do dopilnowania, by technologie energii słonecznej, wiatrowej, geotermalnej i wodnej oraz innowatorki tych technologii mogły wspierać transformację energetyczną;
48. odnotowuje, że jednym z kluczowych celów Komisji w strategii UE na rzecz energii słonecznej jest zwiększenie konkurencyjności i odporności unijnych systemów energii; dostrzega, że dzięki energii słonecznej, wiatrowej, geotermalnej i wodnej więcej kobiet ma dostęp do energii, w szczególności na obszarach wiejskich; podkreśla, że przy opracowywaniu polityki miejskiej i polityki mobilności należy uwzględniać związane z oświetleniem potrzeby kobiet, aby w przestrzeniach publicznych kobiety były bezpieczne i nie groziło im molestowanie;
49. wzywa Komisję i Radę, aby zobowiązały się sporządzić budżet uwzględniający aspekt płci i aby zapewniły stosowanie tej zasady do całego budżetu UE oraz pełne wdrożenie

⁴⁰ [EIGE, wskaźnik równouprawnienia płci 2023.](#)

zaleceń Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, między innymi w śródkresowym przeglądzie obecnych wieloletnich ram finansowych i we wdrażaniu Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności;

o

o o

50. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Kryzys kosztów życia i kryzys energetyczny – najbardziej cierpią kobiety

Europa doświadcza obecnie kryzysu kosztów życia i kryzysu energetycznego, które w najnowszej historii są niemal bez precedensu. Na całym kontynencie ludzie z trudem wiążą koniec z końcem i muszą wybierać między ogrzewaniem a jedzeniem.

Na początku 2022 r., po pandemii COVID-19, Unia Europejska była gotowa „zacząć działać, by Europa była bardziej ekologiczna, bardziej cyfrowa i odporniejsza”¹. Ale 24 lutego Rosja napadła Ukrainę.

Wojna Rosji przeciwko Ukrainie i jej obywatelom nie tylko powoduje straszliwe ludzkie cierpienie, lecz także wywiera ogromny wpływ na łańcuchy dostaw, powodując gwałtowny wzrost cen energii i żywności oraz inflacji. W 2022 r. stopa inflacji skłoniła Europejski Bank Centralny do podniesienia stóp procentowych po raz pierwszy od jedenastu lat.

Niestety inflacja wzrosła, zanim najsłabsze grupy społeczne mogły się otrząsnąć po pandemii COVID-19, co jeszcze bardziej pogorszyło warunki życia wielu obywateli Europy.

Ze względu na wzrost kosztów życia i cen energii miliony gospodarstw domowych potrzebują obecnie pomocy. Jednak wyłaniające się z liczb ubóstwo ma twarz kobiety.

Kobiety w całej Europie zmagają się z większymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi i wyższymi poziomami ubóstwa niż mężczyźni. Miejsca pracy kobiet są na ogół bardziej niepewne, a ich płace niższe; częściej też sprawują one nieodpłatną opiekę nad dziećmi. Jeśli chodzi o dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, zatrudnienia i usług socjalnych, niektóre grupy kobiet dotyka dyskryminacja krzyżowa. Należą do nich kobiety powyżej 65 roku życia, kobiety z niepełnosprawnościami i kobiety należące do mniejszości etnicznych.

Od czasu pandemii COVID-19 pogłębiły się nierówności między mężczyznami a kobietami, a obecny kryzys kosztów życia nieproporcjonalnie bardziej dotyka kobiety ze względu na niższe średnie dochody, ubogie i nieefektywne warunki mieszkaniowe oraz zależność od świadczeń społecznych. W 2021 r., przed kryzysem, w UE poniżej progu ubóstwa żyło ponad 20 mln więcej kobiet niż mężczyzn. Przy obecnym tempie postępów osiągnięcie równości płci zajmie UE co najmniej 60 lat².

Ursula von der Leyen obiecała, że „nikt nie będzie pozostawiony sam sobie”, ale zapomniała o Zielonym Ładzie

Wiadomo, że ubóstwo energetyczne, tj. brak dostępu do przystępnych cenowo źródeł energii, bardziej zagraża kobietom. Problem ten dostrzeżono na szczeblu unijnym. Według Komisji Europejskiej „ubóstwo energetyczne to powszechny problem w całej Europie, gdyż od 50 do 125 mln osób nie stać na utrzymanie komfortu cieplnego w mieszkaniach”.

Jednakże istnieje niewiele danych na temat wpływu ubóstwa energetycznego na kobiety i

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_pl

² <https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/>

mężczyzn w UE. Tylko kilka państw członkowskich przyjęło definicje ubóstwa energetycznego i wskaźników ubóstwa energetycznego, ale zazwyczaj nie uwzględniają one płci.

Już w 2016 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie dostępu do energii; wezwał w niej do uwzględniania wymiaru płci we wszystkich strategiach energetycznych UE. Niestety poczyniono niewielkie postępy pomimo licznych apeli Parlamentu Europejskiego oraz obietnicy przewodniczącej Komisji Ursuli von der Leyen, że Europejski Zielony Ład „nie pozostawi nikogo samemu sobie”.

Chociaż obecna Komisja zobowiązała się uwzględniać aspekt płci we wszystkich swoich głównych inicjatywach, powiązania między równością płci a obszarami polityki Europejskiego Zielonego Ładu oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności są niewystarczające.

W praktyce działania Komisji Europejskiej w zakresie Zielonego Ładu można opisać jako finansowaną przez UE, obojętną wobec problematyki płci transformację ekologiczną, która grozi zwiększeniem nierówności płci i nierówności krzyżowych.

W specjalnym sprawozdaniu 10/2021 „Uwzględnianie aspektu płci w budżecie UE – czas, by za słowami poszły czyny” Europejski Trybunał Obrachunkowy potwierdził, że Komisja nie wywiązuje się z traktatowego zobowiązania do promowania równości kobiet i mężczyzn we wszystkich obszarach kształtowania i wdrażania polityki. W sprawozdaniu stwierdzono, że przy opracowywaniu polityki często brakuje wskaźników i danych segregowanych według kryterium płci, co utrudnia analizę uwzględniania tego aspektu³. W związku z tym inicjatywy Zielonego Ładu i Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności nie zapewniają równości płci.

Ponadto we wskaźniku równouprawnienia płci EIGE 2023 *Równouprawnienie płci a Europejski Zielony Ład* również podkreślono brak wysokiej jakości danych i stwierdzono, że obecne wskaźniki nie spełniają swoich celów. Zbyt często nie segreguje się danych według kryterium płci, a wskaźniki nie uwzględniają tego aspektu. W rezultacie dostępne statystyki UE nie mierzą kwestii istotnych z interseksyjnej perspektywy płci.

Brak dowodów jest kluczowym wyzwaniem dla Komisji, jeżeli naprawdę zależy jej na wywiązaniu się z zobowiązania do „niepozostawiania nikogo samemu sobie”. Przekrojowa wiedza umożliwia skuteczne uwzględnianie różnorodnych potrzeb i obaw zarówno kobiet, jak i mężczyzn w strategiach politycznych służących realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. Jest to konieczne, aby zapewnić równy dostęp do historycznie nierównego finansowania oraz ogromnych możliwości, jakie oferuje transformacja ekologiczna.

Zielony Ład musi nadać pierwszeństwo sprawiedliwości społecznej, aby rozwiązać problem ubóstwa uwarunkowanego płcią

Europa znów musi działać w trybie awaryjnym. Ze względu na zależność od paliw kopalnych i niestabilny rynek energii ponownie stoimy w obliczu poważnego kryzysu energetycznego.

Społeczne aspekty Europejskiego Zielonego Ładu i naszej polityki energetycznej mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów klimatycznych UE i łagodzenia społeczno-

³ <https://www.eca.europa.eu/en/publications?did=58678>

gospodarczych skutków wojny Rosji przeciwko Ukrainie.

Obecnie cenę za niestabilność naszego zależnego od paliw kopalnych systemu energetycznego płacą obywatele UE znajdujący się w najtrudniejszej sytuacji. Ubóstwo ma twarz kobiety. Już w 2021 r., przed kryzysem, w UE poniżej progu ubóstwa żyło ponad 20 mln więcej kobiet niż mężczyzn.

Parlament Europejski kilkakrotnie zdecydowanie wypowiedział się na temat równości płci i transformacji energetycznej. W rezolucji z 17 lutego 2022 r. uznał, że kobiety nadal napotykają bariery strukturalne i kulturowe utrudniające uczestnictwo we wszystkich aspektach transformacji energetycznej i klimatycznej⁴.

Strukturalne problemy wymagają strukturalnych rozwiązań. W związku z tym w procesie kształtowania polityki UE należy uwzględnić przekrojowe dane i podejście uwzględniające aspekt płci, aby przeciwdziałać wzrostowi ubóstwa uwarunkowanego płcią. Wdrożenie Europejskiego Zielonego Ładu stanowi okazję do wywiązania się z zobowiązania do uwzględniania aspektu płci i perspektywy intersekcjonalnej we wszystkich działaniach UE, w tym podczas sporządzania unijnego budżetu.

W sprawozdaniu przedstawiono szereg środków mających na celu zwalczanie wzrostu ubóstwa uwarunkowanego płcią i powtórzono liczne apele Parlamentu Europejskiego do Komisji o wywiązanie się z obietnicy przeprowadzenia ekologicznej transformacji energetycznej, która będzie korzystna dla wszystkich.

Podsumowując, zapewnienie sprawiedliwej społecznie transformacji ekologicznej jest bezwzględnie warunkiem wstępnym, bez którego Zielony Ład nie zakończy się sukcesem, a równość płci w Unii Europejskiej nie zostanie osiągnięta.

⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_PL.html

**ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW LUB OSÓB,
OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCZYNI OTRZYMAŁA INFORMACJE**

Zgodnie z art. 8 załącznika I do Regulaminu sprawozdawczynie oświadcza, że przy sporządzaniu sprawozdania, do czasu przyjęcia go w komisji, otrzymała informacje od następujących podmiotów lub osób:

Podmiot lub osoba
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE)
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy (Eurofound)
-
Wykaz ten sporządzono na wyłączną odpowiedzialność sprawozdawczynie.

**INFORMACJE O PRZYJĘCIU
SPRAWOZDANIA W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ**

Date adopted	30.11.2023
Wynik głosowania końcowego	+ : 20 - : 2 0 : 3
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Isabella Adinolfi, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Margarita de la Pisa Carrión, Frances Fitzgerald, Lina Gálvez Muñoz, Radka Maxová, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Abir Al-Sahlani, Marina Kaljurand, Aušra Maldeikienė, Silvia Modig, Susana Solís Pérez, Pernille Weiss, Angelika Winzig
Zastępcy (art. 209 ust. 7) obecni podczas głosowania końcowego	Helmut Geuking, Pär Holmgren, France Jamet, Grace O'Sullivan, Tomáš Zdechovský

**GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO
W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ**

20	+
PPE	Adinolfi Isabella, Fitzgerald Frances, Geuking Helmut, Maldeikiene Ausra, Schneider Christine, Weiss Pernille, Winzig Angelika, Zdechovský Tomáš
Renew	Solís Pérez Susana
S&D	Biedron Robert, Blinkeviciute Vilija, Gálvez Muñoz Lina, Kaljurand Marina, Maxová Radka, Noichl Maria, Ohlsson Carina, Picierno Pina
The Left	Modig Silvia
Verts/ALE	Holmgren Pär, O'Sullivan Grace

2	-
ECR	Nissinen Johan, de la Pisa Carrión Margarita

3	0
ID	Jamet France, Rossi Maria Veronica
Renew	Al-Sahlani Abir

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się